Jüdische Pester Zeitung.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואָבענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג
אונד קאָסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציאהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. קר. ע. וו.
פיערטעליעהר־2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציאהריג 11 גולד — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעה' 2 גולד 75 קר. ע. וו.

יידישע
פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאַ
יעדען טאג
פרענומעריען
אונד דער פרענומעראציאנס-בעטראג
בעגינגט מיט דעם פאָסטאַנוויזונג ד. ה.
ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיצנער בולוואר נומ' 29.
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

Nr. 2, פינפצעהנטער יאהרגאנג. — פעסט מיטטוואָך כד טבת ה'תרמ"ג. — Pest, den 3. Jänner 1883.

גאמבעטטא — געשטאָרבען!

דער בעריהמטע פראנצאָזישע שטאאטסמאנן, לעאָן גאמבעטטא, איזט אין דער נאכט פאָם 31-טען דעצעמבער 1882 אויף דען 1-טען יענער 1883, גע־ראדע אום 12 איהר, אלזאָ אן דער ווענדע דעס ביר־גערליכען יאהרעס, געשטאָרבען. ביז צו זיינעם ענדע וואר גאמבעטטע ביי פאָללעם בעוואוסטזיין. אום 11 איהר, אלזאָ איינע שטונדע פאָר זיינעם טאָדע, זאגטע ער נאָך צו זיינען פריינדען: „איך פיהלע, דאס עס באלד מיט מיר אויס איזט!“ — מאן וואללטע איהם איינען גייסטליכען האָלען, אבער ער ליעס דיעס ניכט צו, דענן ער וואר איין פריידענקער אונד האסטע דיא גייסטליכקייט ביז צו זיינעם לעטצטען אויגענבליקע. אויך נאך זיינעם טאָדע ליעסען זיינע פריינדע קיינען גייסטליכען צור לייכע צו. וויא דיא פאריזער דעפעשען מעלדען, בעקונדעטען אויך דיא גייסטליכען אונד דיא „מאָנארכיסטען“ אין פראנקרייך איינע געוויססע שאדען-פריידע ביים טאָדע גאמבעטטא'ס. דאפיר אבער בעוויינען דיא רעפובליקאנער אים טאָדע גאמבעטטא'ס דען גראָססען פערלוסט פיר דיא רעפובליק.

דער נון אין זיינעם 44-טען לעבענסיאהרע פערשטאָרבענע גאמבעטטא איזט אונזערען לעזערן נאָך פאָם דייטש-פראנצאָזישען קריעגע גוט בע־קאננט. וויר קעננען איהן אלס איינען פריזונניגען רעפובליקאנישען שטאאטסמאנן. אלס פריינד אונד אנהענגער דעם יידישען, פאָר צוויי יאהרען פער־שטאָרבענען שטאאטס-מאננעס אדאלף קרעמיעה, דער נאָך דעם שטורצע נאפאָלעאָנס III מיט איהם צוזאממען אים פראנצאָזישען מיניסטעריאום וואר. גאמבעטטא וואר עס, וועלכער אם 4-טען סעפטעמ־בער 1870 אין דער פראנצאָזישען נאציאָנאלפער־זאממלונג דיא אבזעטצונג נאפאָלעאָנס פערקינדע־טע אונד דיא רעגיערונג איבערנאהם. — אם 8-טען אָקטאָבער יענעס יאהרעס, אלס פאריז פאָן דייט־שען סאָלדאטען אומרינגט וואר, פערליעס ער דיע־זע שטאדט מיטטעלס איינעס לופט-באללאָנס אונד בעגאב זיך נאָך טור, וואָ ער דיא וויטערען געשיקע פראנקרייכס לייטעטע. ער פערשטאנד עס, דיא ווילדעסטען ליידענשאפטען דער פראנצאָזען צו ענטצינדען, דיעזע צום קריעגע ביז אויפ'ס אייסערסטע אנצואייפערן אונד נייע ארמעען צו שאפ־פען. ער מוסטע אבער וועגען דער ניעדערלאגע אם 6. פעבער 1871 זיין אמט ניעדערלעגען.

וועהרענד זיינעם גאנצען לעבענס זוכטע גאמ־בעטטא דיא מאכט דער גייסטליכקייט צו בעקעמפ־פען. ער זוכטע זיך אויך מיט דעם פריזונניגען אי־טאליענישען קאָניג וויקטאָר עמאנועל צו פערבינדען, אום מיט איהם געמיינזאם דיא מאכט דער גייסט־ליכקייט צו פערניכטען. דעסהאלב וואַרען אימטער דיא גייסטליכען אונד דיא פיינדע דער רעפובליק אין פראנקרייך דיא גראָססטען געגנער גאמבעטטאס, דענן נאָך היינטע עקסיסטירט איינע גראָססע פארטיי אין פראנקרייך, נעמליך דיא מאָנארכיסטישע, וועל־כע דיא רעפובליק שטירצען אונד וויעדער איינען מאָנארכען אין פראנקרייך האבען וויללל.

אם 13-טען פעבער 1880 ווירדע גאמבעטטא צום פרעזידענטען דעס פראנצאָזישען פארלאמענטעס געוועהלט, אונד אין דיעזעם זעטצטע ער עס דורך, דאס מאן פיעלע „קאמונעסטען“, וועלכע דורך איהר טרייבען אים יאהרע 1871 פעראורטהיילט וואָרדען, בעגנאדיגטע, וואָדורך עבען דיא בעקעמפפער דער גייסטליכען אונד דער מאָנארכיסטען פערמעהרט ווארדען. גאמבעטטא גאלט אין פראנקרייך אלס דער אייגענטליכע רעגענט — אונד דיא מאָנאר־כיסטען ריעפען אין איהרער וואוטה: „אונזערע מי־ניסטער זינד ניכטס; דער פרעזידענט דער רעפוב־ליק איזט ווענינגער אלס ניכטס; גאמבעטטא איזט דער אייגענטליכע „קאיזער דער רעפובליק“; יא, ער איזט מעהר אלס דאס, גאמבעטטא איזט דיא רעפוב־ליק זעלבסט!“

אונד אין דער טהאט וואר אין גאמבעטטא דיא פראנצאָזישע רעפובליק פערקאָרפערט אונד אללע זיינע געדאנקען, ווינשע אונד האָפפנונגען וואַרען דאַרויף געריכטעט, דעם רעפובליקאנישען פראנק־רייך זיינע פריהערע גראָססע צו פערשאפפען, דען גראָססען וויעדערפערגעלטונגס- אונד ראכע-קריעג געגען דייטשלאנד צו אונטערנעהמען אונד דיא צוויי פראָווינצען עלזאס אונד לאָטהרינגען פיר פראנק־רייך צוריקצועראָבערן.

דיא צייטונגען, וועלכע יעטצט איבער גאמבעט־טא'ס טאָד לייטארטיקעלן, בעשעפטיגען זיך יעטצט הויפטזעכליך מיט דער פראגע: אָב מיט דעם הינ־שיידען גאמבעטטא'ס אויך דיא פראנצאָזישע רע־פובליק אונד דערען קריעגסגעליסטע געגען דייטש־לאנד דאהין זינד? דער לייטארטיקעל דעם „פעסטער ללאיד“ שפריכט זיך דאהין אויס, דאס געראדע יעטצט נאָך דעם טאָדע גאמבעטטא'ס איין פראנ־צאָזישער קריעג צו בעפירכטען זייא, דענן גאמבעטטא פערשטאנד עס נאָך, פאָר איינעם פאָרייליגען אונד פריהצייטיגען קריעגע צו ווארנען אונד דיא קריעגס-געליסטע ניעדערצוהאלטען. אבער נאָך זיינעם טאָדע ווערדען זאָוואָהל דיא מאָנאר־כיסטען, אלס אויך דיא אייסערסט-לינקען רעפוב־ליקאנער זאָלאנגע ניכט רוהען, ביז עס ניכט צו איינעם קריעגע קאָממען ווירד. פאָר אללעם ווירד דער איננערע פארטיי-קאמפף, דער קאמפף צווישען דען מאָנארכיסטען אונד דען אייסערסט-לינקען רעוואָלוציאָנערען רעפובליקאנערן אויסברעכען. עס טריטט יעטצט דיא שווערע פראגע העראן: וואס ווירד אוים דעם גאמבעטטא'שען פראנקרייך אָהנע גאמבעטטא ווערדען?

דאס „נייע פעסטער זשורנאל“ שרייבט: „עס וואר אונטער דען פראנצאָזען, זעלבסט אונטער דען פאָליטישען געגנערן דעם פערשטאָרבענען, דער גלויבע פעסט געוואורצעלט, דאס נור גאמבעטטא בעריפען זייא, פראנקרייכס גראָססע וויעדער הער־צושטעללען. דיעזער גלויבע היעלט דיא בעגייסטע־רונג דעם פאָלקעס פיר זיין פאטערלאנד וואך, וויא פיר דען פאלל איינעס פערגעלטונגס-קריעגעס גע־גען דייטשלאנד — זאָ וואר אויך פיר דען טאג, דא דיא רעפובליק געגען דיא איננערען פיינדע אויף לעבען אונד טאָד קעמפפען אונד רינגען מיסטע, דער נאמע גאמבעטטא דער פעסטע פעלז, אויף דעם מאן דיא זיעגעסהאָפפנונג בויעטע. וועד ווירד נון פאָרטאן מיט גלייך אונווידערשטעהליכער גע־וואלט דיא שמירם-פלוטה צוריקהאלטען, וועלכע אים דען לאגערן דער מאָנארכיסטען אונד רעפוב־ליקאנישען היטצ-קאָפפע העראנבריזט! — ניכט נור דיא פראנצאָזען, זאָנדערן אללע פריזונניגען מענגער ערלייטען דורך דען טאָד גאמבעטטא'ס איינען גראָססען פערלוסט. דענן גאמבעטטא וואר עס, וועלכער אין דען לעטצטען יאהרען געגען אללע ריקשריטטס-פארטייען אונד דיא פינסטערען אנ־הענגער דער גייסטליכקייט אנקעמפפטע.

פאָליטישע גראטולאציאָנען.

פאָרגעסטערן, אם 1-טען יענער, בעגאבען זיך דיא היער וויילענדען ליבעראלען דעפוטירטען דעס אונגארישען רייכסטאגעס, אונטער פיהרונג דעס גראפען לאדיסלויס טשאקי, אין דען פאלאסט דעס מיניסטער-פרעזידענטען טיסאָ, אום דענזעלבען אנ־לעסליך דעם נייען יאהרעס צו בעגליקווינשען.

גראף לאדיסלויס טשאקי ריכטעטע אן דען מיניסטער-פרעזידענטען פאָלגענדע אנשפראכע:

„אם טאגע דעס יאהרעס-וועכסעלס קאָננען וויר עס ניכט פערזיימען, פאָר דיר צו ערשיינען אונד דיר אונזערע ווינשע אויסצודריקען. — דאס פערפלאָססענע יאהר וואר פיר אונס אין זאָ פערנע אין גליקליכעס, אלס דיא ערנטע איינע רעכט גוטע וואר. דעם צו פאָלגע האט דער אללגעמיינע וואָהל־שטאנד אין אונזערעם פאטערלאנדע וועהרענד דעם פערפלאָססענען יאהרעס איינען ערפרייליכען אויפ־שוואונג גענאָממען. דורך דיא פיעלען אייזענבאהנען, וועלכע דיא רעגיערונג אים פערפלאָססענען יאהרע איבערגעבען ליעס, נעהמען נון אויך האנדעל אונד פערקעהר איינען ערפרייליכען אויפשוואונג. — אויף דיעזעם וועגע פאָרטשרייטענד אונד ביי פאָרט־וועהרענדער בעססערונג אונזערער פינאנצען האבען וויר דאס פעסטע פערטרויען, דאס דערען פאָלל־שטענדיגע אָרדנונג אין דער נעכסטען צוקונפט ערהאָפפט ווערדען דירפטע. דיעזעס פערטרויען ווירד נאָך בעפעסטיגטער דורך דיינע (נעמליך דורך טיסאָ'ס) פערזיכערונגען אים רייכסטאגע, לויט וועל־כער וויר אין דער נאהען צוקונפט דיא זעגנונגען דעס פריעדענס, דערען אונזער פאטערלאנד זאָ זעהר בעדארף, געניעסען דירפטען. — עס איזט בערייטס דאס אכטע יאהר, דאס וויר דאס גליק האבען, דיך אן דער שפיטצע אונזערער רעגיערונג צו בעגריסען — אונד גאָטט מאָגע דיך נאָך לאנגע צום הייל־ע אונזערעם טהייערן פאטערלאנדעס ערהאלטען!“

היעראויף אנטוואָרטעטע מיניסטער-פרעזידענט טיסאָ פאָלגענדעס: „געעהרטע פריינדע! מיינען הערצליכסטען דאנק פיר איהרע גליקווינשע. וועגן וויר אויך ביז יעטצט פיעלע ארבייט אונד קעמפפע האטטען, זאָ האבען וויר דאָך נאָך ניכט אללעס בעוועלטיגט, אונד עס גיבט פיר אונס נאָך זעהר פיעל צו טהון. דאָך האָפפע איך, דאס עס אונס גע־לינגען ווירד, וועגן אויך ניכט אויף איינמאל, זאָ דאָך נאָך אונד נאָך צום ציעלע, נאָך דעם וויר שטרעבען, צו געלאנגען. אום נון נאָך איננען רוהיג ארבייטען צו קאָננען, בעדירפען וויר פאָר אללעם דעם פריע־דענס — אונד אין דיעזער בעציעהונג פערמאג איך נור דאסיעניגע צו וויעדערהאָלען, וואס איך אויך שאָן אים רייכסטאגע זאגטע, דאס נעמליך קיין גרונד פאָרהאנדען, וועלכער געאייגנעט וועהרע, אונזערע אין דיא ערהאלטונג דעס פריעדענס געזעטצטע האָפפנונג אים נייען יאהרע צו פעראייטעלן. — יעדענפאללס וויים דיא רעגיערונג, דאס עס איינע איהרער ערסטען אונד הויפטפפליכטען איזט, דיא ערהאלטונג דעס פריעדענס אנצושטרע־בען, אונד עבען דעסהאלב בלייבט עס אויך וויטער איינע אונזערער ערסטען אונד הויפט־פפליכטען, דאס מיט אונס פערבינדעטע דייטשלאנד ניכט נור פיר דען קריעג, זאָנדערן צו דעם צוועקע צו געווינגען, אום מיט איהם פעראיינט דען פריע־דען בעססער ערהאלטען אונד בעפעסטיגען צו קאָננען, זאָ וויא ביזהער דיעזע פריעדענס-בעשטרע־בונגען איינען ערפאָלג האטטען, עבענזאָ, גלויבע איך, ווערדען זיא אויך אין צוקונפט פאָן ערפאָלג

* (איבערשוועממונג.) דורך די פארטוועהרענד נאססען וויטטערונגען זינד זעממטליכע גראָסערע פליססע זאָ אנגעשוואָללען, דאס זיא איבעראלל איבערשוועממונגען פעראורזאכטען. אין דייטשלאנד איזט דער גראָסע פלוס רהיין אויסגעטרעטען, אונד האט דערזעלבע פיעלע שטעדטע אונד דאָרפער איבערשוועממט. אויך די דאָנוי איזט אין פאָרטוועהרענדעם שטייגען אונד איזט אין דער אומגעבונג וויענס בערייטס אויסגעטרעטען.

* (ניי-יאהרס-וואָלל-מארקט.) דער געוואָהנליך פאָר יאהרעס-שלוס שטאטטפינדענדע קליינע וואָללמארקט האט דיעסמאל, וויא פאָראויסצוזעהען וואר, קיינע גינסטיגען רעזולטאטע אויפצווייזען. די איינגעטראָפפענען קייפער וואָרען אויסשליעסליך אינלאֶנדער אונד ערשטרעקטע זיך דער פערקעהר צומייסט אויף וואָללע פיר מיליטערטיכע, וואָפאָן צירקא 1000 מעטערצענטנער אום 1–2 גולדען בילליגער, אלס אם יינגסטען מארקטע אומגעזעטצט וואורדען.

נאכטראג.

די רעגיערונגס-צייטונג דייטשלאנדס, נעמליך די בערלינער „פאָסט", ברינגט יעטצט איינען לייטארטיקעל אונטער דער איבערשריפט: „קריעג אונד פריעדען צום יאהרעס-שלוס" — אונד אין דיעזעם הייסט עס אונטער אנדערם: „צום יאהרעס-שלוס האבען זיך אללע שטאאטס-מעננער איראָפאס ערנסטליך בעמיהט, פיעלפאך צו ערקלערען, דאס דער פריעדע בעפעסטיגט זייא. דעננאָך זינד די רוסישען קריעגס-ריסטונגען, וועלכע איבעראשענד, בעאונרוהיגענד אויפטראטען, ניכט ווידערופען אונד ניכט אלס אונוואהר בעצייכנעט וואָרדען. מאן טראָסטעטע זיך נור דאמיט, דאס די ניגמעהריגען רוסישען קריעגס-ריסטונגען קיינע געפאהר בעדייטען; אבער פיר אונס בעדייטען געראדע די פיעלען בעמיהונגען דער שטאאטסמעננער מיט איהרען פריעדענס-פערזיכערונגען עבען דאס, דאס איינע קריעגס-געפאהר דעננאָך פאָרהאנדען זייא, די נור מיט גראָסטער אנשטרענגונג אבגעווענדעט ווערדען קאָננע. — וויר ווירדען נור דאנן דען פריעדענס-פערזיכערונגען גלויבען שענקען, ווען וויר זעהען, דאס אונזערע שטאאטס-מעננער די אָריענטאלישע אנגעלעגענהייט, אין וועלכער נאָך פיעלע שטרייטפונקטע צווישען רוסלאנד אונד עסטערייך-אונגארן פאָרהאנדען זינד, צו אָרדנען אונד דא די געגענזעטצע אויסצוגלייכען בעפעהיגט ווערען, דענן זאָלאנגע דאס פייער אים אָריענטע נאָך פארטגלימט, איזט דער אויסברוך דער קריעגס-פלאממע יעדע מינוטע צו בעפירכטען. וויר מיינען, דאס מאן זיך וואָהל בעמיהען מיססע, דען ליעבען פריעדען צו ערהאלטען, אבער ניכט אום יעדען פרייז; דאס הייסט: מאן מוס ניכט רונד אללעם נאכגעבען, אום נור דען קריעג צו פערמיידען, זאָנדערן מוס מאן דארויף זעהען, וויא ווייט עס די עהרע דייטשלאנדס אונד עסטערייך-אונגארנס צולאָססט, אום מיט רוסלאנד ווייטער אין פריעדען לעבען צו קאָננען. עס גיבט איין אללגעמיין גילטיגעס געזעטץ, וועלכעס דען זאָגענאננטען „לעאָנינישען פערטראג" אלס ניכטיג ערקלערט. אונטער דעם אויסדרוקע „לעאָנינישען פערטראג" איזט איין זאָלכער פערטראג צו פערשטעהען, קראפט דעססען אללע פארטהיילע דער איינען, אללע נאכטהיילע היינגעגען דער אנדערען פארטייא צוקאָממען. וויל איין זאָלכער פערטראג, אָבגלייך ביידע פארטייען אין דעססען צושטאנדעקאָממען וויללגטען, דעננאָך איין שרייענדעס אונרעכט ענטהאלט! ווענן וויר אלזאָ וועגען דעם פריעדענס דער רוסישען רעגיערונג אללעס נאכגעבען, איהר אללע פארטהיילע איינרייטען, אונד וויר אונס זעלבסט צור טראגונג אללער נאכטהיילע ענטשליעסען — זאָ איזט איין זאָלכער פערטראג פאָן רעכטסוועגען אונגילטיג אונד מוס פריהער אָדער שפעטער צום קריעגע פיהרען. דעסהאלב זאגען וויר, דאס וויר ניכט בעמיהט זיין דירפען, מיט רוסלאנד „אונטער אללען בעדינגונגען", אויך דען פיר אונס נאכטהייליגסטען, דען פריעדען אויפרעכט צו ערהאלטען; דא איין זאָלכער פריעדע נור איינע זעלבסטטיישונג וועהרע, וועלכע דען אויסברוך דעם קריעגעס נור פיר קורצע צייט אויפשיעבט, ניכט אבער אויף די דויער בעזייטיגט!"

זאָ ווייט די בערלינער „פאָסט." דיעזע אייסערונגען געבען דאס צייגניס היעפיר, דאס דער פריעדע, טראָטץ דער פיעלען פערזיכערונגען דער שטאאטס-מעננער, דורכאויס קיין געזיכערטער איזט. — וואהרליך, אין אונזערען צייטען, וואָ די שטייערן בערייטס דען מאָגליכסט האָכסטען פונקט ערריכט האבען אונד די פאָלקסווירטהשאפט אים מאנגעל אן געלד-מיטטעלן זיך ניכט ערהעבען קאנן — ווערע איין דויערנדער פריעדע דאָפפעלט ערווינשט. נור ביא רעגעלונג אונזערער פינאנציעללען אונד ווירטהשאפטליכען פערהעלטניססע קאָננטע דער אללגעמיינע וואָהלשטאנד בעפאָרדערט ווערדען!

טעלעגראפישע דעפעשע.

פאריז, 1-טען יעננער. גאמבעטטא איזט מיטטערנאכטס געשטאָרבען! — ביז צו זיינעם ענדע האט ער פאללעם בעוואוסטזיין בעיאהרט. דער טאָדעס-קאמפף דויערטע 2 שטונדען לאנג.

געשעפטסבעריכט.

קארן 6.70 7.25 גולד.

נערסטע פוטטער-וואארע 6.20--6.55 גול. מאלצוואארע 7·10—7.70 גולד.

קוקורוץ (נייער) 5.55 - 5,90 גולד.

האפער 6.40—6.50 גולד.

רעפס, צאהל פער אויגוסט-סעפטעמבער 883 13.25—13¾ גולדען.

מעהל-פרייזע (פער 100 קילאגראמם זאמט זאק, פרייא אב פעסט:) נ' 0: 19 גולד. 60 קר'. נומ' 1: 19 גול. — קר', נ' 2: 18 גול. 50 קר', נ' 3: 18 גול. —קר נ' 4: 17 גול. 40 קר', נ' 5: 16 גול. 20 קר', נ' 6: 15 גול 10 קר', נ' 7: 14 גולד. 10 קר', נ' 8: 12 גול. 10 קר', נ' 8½, 10 גולד. — קר', פיינע קלייע 3 גול. 90 קר', גראָבע קלייען 4 גולד. — קר.

הילזענפריכטע: ערבסען אונגארישע 10.50 – 11. גול. לינזען 12—14. גול. ראָהע הירזע 6·50. הירזע ברייען 10—10.75, גראָסע וויסע באָהנען 9.25—9,50 גול., צווערגעל 11.75—12 גול. לייזאמען —.13 גול. האנפזאמען 10. גול, מאָהאר 8 גול. קיממעל 28—30. גול. וויקען 6.50 – 7. גול. — מאָהן גרויער – 26· — 28· גול. בלויער 32 – 33 גול.

שפיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 31—31,25 גול. — אלטע-מעטהאָדע 33. — 33.25 גולד. פער 10000 ליטער פערצענט. —

שילוואָוויץ פער העקטאָליטער 35—38 גולד. אלטער סירמיער 60—75 גולד. יע נאָך קוואליטעט.—

צוועטשקען. באָסנישע 23.66—24.10 גולדען. סערבישע 22.30 גולד.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) באנאטער 23. —.24 גולד.

קלעזאמען 44 - 46 גולדען.

ריבאָל ראפפעלט - ראפפינירטעס —.39 גולד. פער 100 קילאָגראמם.

רעפס-קוכען 6,30 גול.

אונשליט (חלב) 51—,52 גולד.

פעטראָלעאום 24.75—25. גולד.

שאָף-פעללע אין פאָריגער וואָכע וואורדען 50000 שטיק פערשיעדענע גאטטונגען פערקויפט. אונד צוואר דייטשוואָללינע 2,50—3.50 גול. פער פאאר. — סערבישע 135—142 גולד. באטשקער אונד באנאטער 140—155, גולד טירקישע אונד מאצעדאָנישע 42—43 גולד. קראָאטישע אונד באָסנישע 40—42 גולדען. פער 56 קילאָ. — (אללער פער 2 פערצענט.)

לאממ-פעללע. דייטשוואָללינע צו 67—68. גולד. פער 102 שטיק.)

נייס-פעללע 132—156 גולד. פער 100 שטיק. העבערלינגע 160 - 170 גולד.

קיטצ-פעללע 112—150 גול. פער 102 שטיק.

וויענער פרייזע.

ווייצען, פערקויפט וואורדען 40000 מעטערצ. פרייזע: אונגאריש-ווייצען 76—81-קילאָ — 9. – 10,95 גול' פער מעטערצענט.

קארן, סלאוואָנישע 68—72-קילאָ 8.25 גולדען פער מטרצ'.

נערסטע עסטערייכישע 60 - 64-קילאָ 8 30 - 3,90 גולדען.

לאָטטא-ציעהונג פאָם 30. דעצעמבער 1882.

וויען	57	29	58	82	32
גראץ	82	27	45	75	62
טעמעשוואר	17	51	62	28	76

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע ווייצען	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראמם
נארד-אונגארישער	75	.
"	76	.
"	77	.
"	78	9.15 — 9.25
"	79	9.30— 9.35
"	80	9.40— 9.45
"	81	9.50— 9,55
פעסטער-באָדען	75	.
"	76	.
"	77	.
"	78	9.65 – 9.80
"	79	9.85 – 9.95
"	80	10.——10.05
"	81	10.10—10.15
טהייס	75	.
"	76	.
"	77	.
"	78	9.70 – 9.85
"	79	9.90 –10.—
"	80	10.05—10.10
"	81	10.10—10.20
ווייסענבורגער	76	.
"	77	.
"	78	9.65 – 9.80
"	79	9.85— 9.95
"	80	10.——10.05
"	81	10.10 –10.15

פריכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראמם
קארן	70 —	7.30 – 7.—
נערסטע מאלץ	62	—.——.—
" פוטטער	62	6.65 — 6.40
האפער	40	6.10 – 6.50
קוקורוץ באנאטער	75	5.75 – 5.85
אנדערע	73	5.65 5.75
הירזע	—	6.15 – 6.50

	פער פריה-יאהר	פער 100 קילאָ
ווייצען	"	9.50
	"	—.—
	"	—.—
קוקורוץ	"	—.—
נערסטע	"	—.—
האפער	"	6.55
"	"	—.—
רעפס	"	—.—

באללען-מעהל	נומער	פל.	קר.
דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	0	19	60
"	1	19	—
"	2	18	50
"	3	18	—
"	4	17	40
"	5	16	20
"	6	15	10
"	7	14	10
"	8	12	10
"	8½	10	—
פירימוס: גלאטע מעטאָרן, פיעטערטע		33	—
" נייע קארטאָפעל		32	25

קורז-טאבעללע פאָם 30 דעצעמבער

געלד-קורז	פל.	קר.
זילבער-אגיא	100	—
דוקאטען	5	60
עסטערייך-אונגארישע 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9	49
נאפאלעאנדאָר	9	49
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	70
20 מארק-שטיקע	11	72
פאפיער-רובעל	1	16
לאָזע.		
1854-ער 4-פערצענטיגע שטאאטס-לאָזע	119	—
1860-ער " גאנצע	129	—
דעטטא " האלבע	135	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	167	—
דעטטא " 50 "	166	—
קאמא רעגולירונגסשיינע	40	—
סיקען-לאָזע	25	—
קרעדיט-לאָזע	174	—
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	38	—
דאנוי-דאמפפשיפפארטס-לאָזע	108	—
אינזברוקער לאָזע	22	—
קעגלעוויטש לאָזע צו 10 גולדען	19	—
קראקויער לאָזע " 20 "	20	—
אָפנער לאָזע " 40 "	40	—
פאלפי לאָזע " 40 "	35	—
רודאָלפס לאָזע " 10 "	18	—
סאלם לאָזע " 10 "	51	—
וואלדשטיינער לאָזע " 20 "	24	—
סט.-גענאָאיס לאָזע " 40 "	46	—

לאָזע.	פל.	קר.
[illegible] לאָזע צו 20 גולדען	24	—
טריעסטער לאָזע " 100 "	127	—
דעטטא " 50 "	63	—
וואלדשטיין-לאָזע " 20 "	27	—
ווינדישגרעץ-לאָזע " 20	37	—
אונגארישע-פרעמיען-לאָזע צו 100 גולדען	114	—
[illegible]-לאָזע	109	—
וויענער-לאָזע	124	—
ווערטה-פאפיערע		
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	118	—
דעטטא צו 4 פערצענט	85	37
אונגארישע פאפיער-רענטע	84	60
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	97	—
טעמעשוואר באנאטער	96	—
זיעבענבירגישע	96	—
גאליציש	97	—
בוקאווינא	98	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	133	—
וויינצעהענט-אבלעזונגס-אבליגאציאָנען	97	—
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5 איינהאלב פערצענט	101	—
דער אונגארישען היפאָטהעקען באנק צו 5½ פערצענט	102	75
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 איינהאלב פערצענט	98	50
דער אקטיענבאהן	89	—
דער נארד-אָסטבאהן	158	—

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1883 — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

אננעבליכען געזעטצווידריגען פֿערפֿאהרענס געגען
דיא פֿישער צו פֿערהאָרען, וואָראנן דיא אקטענ-
שטיקע דעם אָבערשטאאטס - אנוואלטע צוגע-
שטעללט ווערדען מיססען. דאמיט דיעזער זאָראנן
דען אנטראג שטעללע, וואס אין דער זאכע ווייטער
צו געשעהען האבע!" — אללענפֿאללס האט היע-
מיט דיא קאָניגליכע טאפֿעל עס איינגעשפּראָכען,
דאס געגען בארי איינע אינטערזוכונג איינצולייטען
זייא. וויר פֿערשפּרעכען אונס פֿאָן דיעזער אונטער-
זוכונג טראָטצדעם בלוטווענינ, נאמענטליך דא דיעזע
יא פֿאָם נידעריהאזער געריכטס-האָף געפֿיהרט
ווערדען ווירד. איבערדיעס וואָללען וויר מעהר גאר
קיינע „נקמית" האבען: וויר ווירדען פֿראָה זיין, ווענן
דער שווינדעל-פּראָצעס איינמאל זיינען אבשלוס
ערלאנגט אונד דיא אונשולדיגען יודען אין פֿרייהייט
געזעטצט ווירדען!

* צום זעלבסטמאָרדע דעס גראפֿען וויטפּפֿען.) עס איזט זעלבסט-
פֿערשטענדליך, דאס דער זעלבסטמאָרד, דען דער
עסטערדייך-אונגארישע געזאנדטע אין פאריז, הערר
גראף וויטפּפֿען, פֿאָר איינינען טאגען בעגינג, ניכט
נור אין דען האָהערען קרייזען וויענס, זאָנדערן אן
אללען אייראָפּעאישען האָפֿען איין זעהר פּיינליכעס
אויפֿזעהען ערדעגטע. נאמענטליך דער אומשטאנד,
דאס גראף וויטפּפֿען, צו דען בעליעבטעסטען
שטאאטס-מענגערן דער געגענווארט צעהלטע,
שטייגערטע נאטירליך אללאיבעראלל דיא אויפֿ-
ריכטיגסטע טהיילנאהמע פֿיר דאס עריששטערנד
טריירינע ענדע דיעזעס בעדייטענדען מאננעס. אויס
פאריז ווירד פֿאָם 1-טען דיעזעס איבער דיעזען
פֿאלל פֿאָלגענדעס טעלעגראפֿירט: „גראף וויטפּפֿען
וואר אין לעטצטערער צייט זעהר נערוואָז, זאָ דאס
איך זיינע הייזלייטע דורך זיינע זעהר העפֿטיגען
אויפֿטריטטע וויעדערהאָלט בעאונרוהיגט וואורדען.
עס הייסט אללגעמיין, דאס דער עדלע גראף אין
גראָסען פֿינאנציעללען פֿערלעגענהייטען זיך בע-
פֿאנד אונד אין פֿאָלגע דעססען זייט לענגערער צייט
ניכט שלאפֿען קאָננטע. אלס ער מיט זיינען ביידען
טאָכטערכען צום לעטצטענמאלע אויספֿוהר, דא
קיסטע ער דיעזעלבען זאָ הערצליך, דאס דיעם דער
מיטפֿאהרענדען גובערנאנטע אויפֿפֿאללענד וואר.
אין פֿרייער וויטפּפֿענס קאם יעטצט ציפֿעלליג הער-
בייא אונד גריסטע איהן. דאָך גראף וויטפּפֿען ער-
ווידערטע דען גרוס ניכט. עס איזט זעלבסטפֿער-
שטענדליך, דאס דיא גרעפֿין נור מיט פֿיעלער שאָ-
נונג פֿאָן דעם שרעקליכען פֿאללע פֿערשטענדיגט
ווערדען קאָננטע; אללײן טראָטץ דער האָבסט שאָ-
נענדען ארט דיעזער מיטטהיילונג פֿערפֿיעל דיע-
זעלבע אים ערסטען איינגענבליק אין איינע העפֿטיגע
אויפֿרעגונג, דיא נאהע איינעם וואהנזיננע וואר. בע-

פֿאָר דער אונגליקליכע גראף זיינע שפּאציער-פֿאהרט
אונטערנאהם, שריעב ער פֿיער בריעפֿע אונד צוואר:
1) אן דען גראפֿען זיטשי, דען ער פֿערשטענדיגטע,
דאס זיין טעסטאמענט אין יענעם שראנקע ליעגע,
וואָ דיא פֿערשיעדענען דעפּעשען אויפֿבעוואהרט זינד,
אונד דאס זיין געלד ביים באנקהייזע ראָטהשילד
אין וויען זיך בעפֿינדע; — 2) אן דען בעקאננטען
יידישען באראָן הירש; — 3) אן דען עסטער-
רייך-אונגארישען מיניסטער דעס אייסערען, העררן
גראפֿען קאלנאָקי; — 4) אן זיינע אונגליקליכע
פֿרויא.— דאס טעסטאמענט, וועלכעס פֿאָם גראפֿען
זיטשי אים פֿערדיינע מיט דעם עסטערדייך-אונגא-
רישען גענעראל-קאָנזול אין פאריז ערעפֿפֿנעט
ווארדע, ערהאָלט בלאָס פֿערפֿיגונגען איבער דאס
הינטערלאססענע פּריוואט-פֿערמאָגען דעס גראפֿען.
דיא לייכע ווירד צור בעערדיגונג נאך וויען גע-
בראכט." — איינע צווייטע פאריזער דעפּעשע פֿאָם
1-טען דיעזעס לויטעט: „עס אינטערעסירט מעהר
קיינעם צווייפֿעל, דאס גראף וויטפּפֿען נור וועגען
פֿינאנציעללער פֿערוויקעלונגען האנד אן זיך גע-
לעגט האט — אונד ווארדע דערזעלבע אין דיעזע
ארגען פֿערוויקעלונגען דורך דען פֿינאנציעללען
שווינדלער באָנטאָ הינייננעצאָגען. גראף וויטפּפֿען
וואר נעמליך פֿריהער עסטערדייך-אונגארישער גע-
זאנדטער אין ראָם. באָנטאָ וואר אין ראָם אין אנ-
געלעגענהייט זיינער באנקען-גרינדונגען ערשיענען,
וואָ ער אויך מיט הערדן וויטפּפֿען בעקאננטשאפֿט
מאכטע. דער גראף פֿאסטע צו דיעזעם מאננע
גרענצענלאָזעס פֿערטרייען אונד ליעס זיך מיט דעמ-
זעלבען דענן אויך אין בעדייטענדע געלד-געשעפֿטע
איין. דא דיא אקציען דער באָנטאָ-באנקען זעהר
אין דיא האָהע געטריעבען ווארדען. געוואנן דער
גראף דענן אויך דורך זיינע בעטהיילינונג אן דען
געוואגטען שפּעקולאציאָנען דיעזעס מאננעס בע-
דייטענדע סוממען. אלס אין דען לעטצטען מאָנא-
טען דיא פֿאָן באָנטאָ געגרינדעטען באנקען צוזאמ-
מענשטירצטען אונד באָנטאָ זעלבסט פֿאָם פאריזער
געריכטס-האָפֿע צו איינער מעהריעהריגען קערקער-
שטראפֿע פֿעראורטהיילט ווארדע, מוסטע נאטיר-
ליך אויך גראף וויטפּפֿען זאלכע עמפּפֿינדליכע פֿער-
לוסטע ערלייד, דאס זיין פּריוואט-פֿערמאָגען זעהר
צעררישטעט ווארדע. איבערדיעס פֿירכטעטע ער
אויך איינע טיעפֿע איינבוסע אן זיינער עהרע,
דיעס מאכטע איהן נערוואָז אונד רויבטע איהם דען
שלאף. ער מיהטע זיך אויסעראָרדענטליך אב, זיינע
פֿינאנץ-אנגעלעגענהייטען צו אָרדנען, וואס איהם
יעדאָך ניכט געלאנג. ער מוס זיך דאהער שאָן זייט
מעהרערען טאגען מיט דעם געדאנקען איינעס
זעלבסטמאָרדעס בעשעפֿטיגט האבען, דא ער פֿאָר
קורצעם איינען רעוואָלווער אין זיינער איינענען

וואָהנינג אבדריקטע, וואָדורך דאס פֿענסטער צער-
טרוממערט ווארדע. ער האט אָפֿפֿענבאר שאָן
דאמאלס דען זעלבסטמאָרד פֿעראיבען וואָללען,
דאָך דירפֿטע איהם פֿיעללייכט דער מוטה געפֿעהלט
האבען, דיעס אין זיינער איינענען וואָהנונג, אין דער
נעהע זיינער פֿרוי צו טהון. אויס דען האָפֿקרייזען דער
פֿערשיעדענען אייראָפּעאישען גראָסמעכטע טראפֿען
בעדייטס ביילײדס-טעלעגראממע אן דיא אונגליק-
ליכע גרעפֿין איין." — אויס וויען ווירד עבענפֿאללס
פֿאָם 1-טען דיעזעס טעלעגראפֿירט: „דער בריעף,
דען גראף וויטפּפֿען פֿאָר זיינעם טאָדע אן דען גרא-
פֿען קאלנאָקי געריכטעט, איזט היער נאָך ניכט אנ-
געלאנגט. ער איזט וואָהל פֿאָן פאריז מיט דעם
איילצוגע אבגעגאנגען, דאָך ווארדע דיעזער אייל-
צוג וועגען דער איבערשוועממונגען דעס רהיינ-
פֿלוססעס אויפֿגעהאלטען. מאן איזט אין דען היע-
זיגען האָפֿקרייזען אויף דען אינהאלט דיעזעס בריע-
פֿעס זעהר געשפּאננט." — וויא דער הייטיגע „פּעס-
טער ללאָיד" מעלדעט, איזט דער בריעף דעס גרא-
פֿען וויטפּפֿען אן באראָן הירש מיט ציטטערנדער
האנד געשריעבען אונד לויטעט פֿאָלגענדערמאסען:
„ווענן זיא דיעזע צייילען לעזען, בין איך ניכט מעהר.
נעהמען זיא אונד נאמענטליך איהרע ליעבע פֿרויא
זיך מיינער קינדער אונד מיינער פֿרויא אין דער
שווערען שטונדע אן, וועלכע נון דיעזע דורכצו-
מאכען האבען ווערדען, אונד טראכטען זיא בעזאָנ-
דערס, דאס מיינע פֿאמיליע באלד פֿאָן פאריז וועג-
קאָממע!" — וויא מאן נון זיעהט, איזט דער יידישע
באראָן הירש אויך בייא דען שטאאטסמעננערן אלס
עדלער אונד האָכהערציגער מאנן האָכגעאכטעט.

*(איבער דען טאָד גאמבעטטאס) לייפֿען אן דען פּרעזידענטען דער פֿראנצאָ-
זישען רעפּובליק, הערדן פֿאָן גרעווי, צאהללייכע
ביילײדס-טעלעגראממע איין. מאן טרייערט ניכט
אום דיא פּערזאָן דעס הערפֿאָרראגענדען שטאאטס-
מאננעס, זאָנדערן אום דען פֿאסט אינערזעטצליכען
פֿערלוסט, דען דיא פֿראנצאָזישע רעפּובליק דורך
דעססען אללציפֿריהעס הינשיידען ערליטטען האט.
איינען ניכט זעהר גינסטיגען איינדרוק מאכטע אין
פאריז איינע ביילײדס-דעפּעשע דער טשעכען אין
פּראג, וועלכע וויא פֿאָלגט לויטעט: „טיעפֿסטעס
ביילייד איבער דען טאָד דעס גראָסטען מאננעס
אין אייראָפּא, דעס לעאָן גאמבעטטא, בריינגען צום
אויסדרוק דיא טשעכען דער סלאווישען שטאדט
פּראג!" — אָב לעאָן גאמבעטטא איינסט מיט דען
טשעכען אין בעריהרונג געשטאנדען — דאס לאסט
זיך ניכט מיט בעשטיממטהייט זאגען. דיא זאכע
איזט אללערדינגס ניכט אונמאָגליך. גאמבעטטא,
וועלכער פֿאָר בעגייסטערטע בראננטע, געגען דייטש-
לאנד איינען ווידערפֿערגעלטונגס- אונד ראכע-

אונטער איינע אללגעמיינע פֿאָרשריפֿט צו בריינגען, זאָנדערן
דאס יעדערמאנן נאָכט נאך איינענעם ערמעססען דיענען
מאָגע. פֿערשיעדענהייט דעס גלויבענס מיססע פֿאָלגליך גע-
שטאטטעט אונד טאָלעראנץ (רעליגיאָזע דולדונג) איינע
הייליגע פֿפֿליכט זיין. אלזאָ פֿאָללשטענדיגע רעליגיאָנס- אונד
געדאנקענ-פֿרייהייט!

דיא „פּוריטאנער" אונד דיא „אינדעפּענדענטען"
בעמיהטען זיך נור לויטער ביבלישע זעטצע (פּסוקים) צו
ציטירען, אונד ווערע דיעס געשפּרעך ניכט אין ענגלישער,
זאָנדערן אין העבראַאישער שפּראכע, זאָ העטטע יעדער גע-
גלויבט, מאן לעבע אין איינעם יידישען שטאאטע אונטער
דעם קאָניג דוד.

דיעזע „פּוריטאנער" אונד „אינדעפּענדענטען" וואָרען
דעם קאָניג קארל I. וויא איין דאָרן אים אויגע, וויל זיא
קיינען קאָניג איבער זיך אכטעטען, דא זיך יעדער זעלבער
פֿיר איינען קאָניג געהאלטען אונד זיך פֿאָן ניעמאנדעם
עטוואס פֿאָרשרייבען לאססען וואָללטע. דיא „פּוריטאנער",
וועלכע פֿיינדע אללער פּאראדע וואָרען, קאָננטען דיא
פּעסטליכקייטען אונד פּאראדע-זאכען בייא האָפֿע ניכט
זעהען, אונד אלס איינסט בייא האָפֿע איין מאסקענבאלל
פֿעראנשטאלטעט ווארדע, וואָללטען זיא דען קאָניגליכען
פּאלאסט אין דיא לופֿט שפּרענגען. אללע מענשען מוססטען
נאך איהנען איינפֿאך וואָהנען אונד זיך איינפֿאך קליידען,
אונד דער מענש, דער זיך פֿאָר דעם אנדערען הערפֿאָרטהון
וואָללטע, ווארדע פֿאָן איהנען אלס איין אונזיטטליכעס
געשאָפּף פֿערשטאָסען.

נאכדעם וויר נון דיא שילדערונג דיעזער פּארטייען,
וועלכע פֿיר אונזערע ערצעהלונג זעהר נאָטהווענדיג איזט,

פֿאָראויסגעשיקט, וואָללען וויר נונמעהר דען פֿאדען אונזערער
געשיכטע אויפֿנעהמען.

דאס פֿינפֿטע פּארלאמענט, וועלכעס קאָניג קארל I.
איינבערופֿען, דויערטע אכט יאהרע — פֿאָן 1640 ביז 1648
— וועסהאלב עס אין דער וועלטגעשיכטע דען נאמען דאס
„לאנגע פּארלאמענט" ערהיעלט. דיעזעס פּארלאמענט, אין
וועלכעם פֿיעלע „פּוריטאנער" געזעססען, וואר האָכסט שטור-
מיש אונד וואָללטע דעם קאָניגע דיא געוואלט ענטרייסען.

דער ערסטע מיניסטער דעס קאָניגס, גראף שטראפֿ-
פֿאָרד, ווארדע דעם האָכפֿעראטהעס אונד אלס פֿיינד דעס
פֿאטערלאנדעס אנגעקלאגט אונד זאָללטע צום טאָדע פֿער-
אורטהיילט ווערדען. 17 טאגע לאנג פֿערטהיידיגטע זיך
דיעזער מיניסטער מיט ווירדע אונד בעזאָננענהייט אונד האט
ער אויך אויף דאס איבערצייגענדסטע נאכגעוויעזען, דאס
קיינער דער געגען איהן פֿאָרגעבראכטען קלאגעפּונקטען אלס
האָכפֿעראטה בעטראכטעט ווערדען קאָננע. זיינע גיינדע
מאכטען דיא דעפּוטירטען, וועלכע איהן דורכאויס פֿעראור-
טהיילען וואָללטען, בעטראָפֿפֿען, דענן זיינע פֿערטהיידיגונגס-
רעדע וואר פֿאָן זאָ מעכטיגער ווירקונג, דאס מאן זיינע
פֿרייזפּרעכונג ערוואַרטעטע. דא מאכטע אבער דאס פּאר-
לאמענט קורצען פּראָצעס אונד ערקלערטע גאנץ איינפֿאך
דען מיניסטער אלס דען גראָסטען פֿיינד דעס פֿאטערלאנ-
דעס. דער קאָניג, דעססען ליעבלינג דער מיניסטער וואר,
מוססטע דאס טאָדעס-אורטהייל דעס פּארלאמענטס געגען
דען גראפֿען שטראפֿפֿאָרד בעשטעטיגען אונד זאָמיט זיינען
טרייעסטען דיענער דער פֿאָלקסוואוטה אָפּפֿערן.

שטראפֿפֿאָרד ווארדע הינגעריכטעט — אונד בעפֿאָר
דער הענקער אן איהן האנד לעגטע, ריעף ער: „פֿערלאססעט

אייך ניכט אויף פֿירסטען, דענן בייא איהנען איזט קיינע הילפֿע!
(אל תבטחו בנדיבים, בבן אדם שאין לו תשועה!)

אויך דער ערצבישאָף לוד, וועלכער דאס אָבער-
הויפּט דער אנגליקאנישען רעליגיאָן וואר, ווארדע איינגע-
קערקערט אונד שפּעטער הינגעריכטעט.

דאס פּארלאמענט האט זאָמיט דיא גאנצע רעגיע-
רונגס-געוואלט אן זיך געריססען, עס ערקלערטע זיך אלס
הייליגע פֿערטרעטונג דעס פֿאָלקעס פֿיר אונאויפֿלאָזבאר.
זאָ וואר דער קאָניג גאנץ אין דען הענדען זיינער פֿיינדע,
אין דען הענדען דער פּוריטאנער, וועלכע יעדעס אָבערהויפּט
אין שטאאט אונד קירכע אבשאפֿפֿען וואָללטען — אונד
צוואר אין איינער צייט, אין וועלכער דיא רעוואָלוציאָן אין
ענגלאנד, שאָטטלאנד אונד אירלאנד וויטהעטע.

אין דעם קאטהאָלישען אירלאנד וואָרען שרעקליכע
גרייעל-טהאטען ענטשטאנדען. דיא איינגעבאָרענען אירלענ-
דער האטטען זיך אויך דאמאלס, עבענזאָ וויא הייטע, געגען
דיא איהנען פֿאָן ענגלאנד אויפֿגעדרונגענען גוטס-בעזיטצער
ערהאָבען אונד איינע גראָסע מענגע דערזעלבען ערשלאגען.
איבעראלל ווארדען דיעזע שווערגעשיכטען פֿאָן דען מאָרד-
טהאטען נאָך שווערליכער אויפֿגעטישט— אונד דיעזע ווור-
דען פֿאָם פּארלאמענטע נאָך דאצו בעניטצט, אום דען
האס דעס פֿאָלקעס געגען דען קאָניג צו פֿערמעהרען. דער
קאָניג אלליין ווארדע פֿיר דען אורהעבער יענער שרעקענס-
טהאטען אויסגעגעבען אונד אלס ער היערויף פֿאָן איינער נאָך
שאָטטלאנד געמאכטען רייזע צוריקקעהרטע, איבערגאב איהם
דאס פּארלאמענט איינע מיט דען בישטעריסטען פֿאָרווירפֿען
אונד שמעהונגען אבגעפֿאסטע בעשווערדע-שריפֿט.

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

זיין! וויר האבען אלזא פאן איסען קיינען קריעג צו בעפירכטען אונד וויר ווערדען אים איננערען דיא צייט צו ניטצליכער אונד ערפאלגרייכער טהעטיגקייט פערווענדען."

"אינדעם איך מיינען דאנק וויעדערהאלע, (זאגטע טיסא וייטער) גלויבע איך, אונס אללען ניכט בעססערעס ווינשען צו קאננען, אלס דאס דיעזעס נייע יאהר איין טרייער נאכפאלגער דעם פערגאנגענען יאהרעס זייא; יא, דאסזעלבע נאך איבערטרעפפע. ווענן עס אונס בעשיעדען איזט, אן דער רעגיערונג צו בלייבען, זא ביטטען וויר, מיינע געעהרטען פריינדע, אום איירע אייפריגע אונטערשטיטצונג. ווענן אבער דאס געשיק אנדערס פערפיגען זאללטע, זא ערהאלטעט אונס אונטער אללען פערהעלטניססען איירע האכגעשעטצטע פריינדשאפט!"

זא לויטעטע דיא אנטווארט טיסא'ס. — אויפפאללענד איזט עס, דאס טיסא אין דיעזער זיינער רעדע מעהר פאן דער אייסווערטיגען, אלס פאן דער איננערן פאליטיק געשפראכען — אונד גערארע דאס, דאס עס טיסא פארטוועהרענד פיר אנגעצייגט פינדעט, וויעדער אונד וויעדער פאן פריעדענספערזיכערונגען צו שפרעכען, דייטעט דאריף, דאס עבען דיעזע פיעלען פריעדענס-פערזיכערונגען נאטהווענדיג זינד, וייל דיא וועלט עהער קריעגסבעפירכטונגען העגט. אום זא גראסערע גענוגטהואונג עמפפינדען וויר, ווענן דער מיניסטער-פרעזידענט מיט לעבהאפטער צופערזיכט פאן דער ערהאלטונג דעם פריעדענס שפריכט. יא, טיסא האט אין דיעזער זיינער רעדע עטוואס מעהר געזאגט, אלס אים אונגארישען רייכסטאגע. אים רייכסטאגע שפראך ער פאן דעם בינדניססע צווישען אונזערער מאנארכיע אונד דייטשלאנד קיין ווארט. וואס מאן דאמאלס פיר זעהר אויפפאללענד געפינדען; יעטצט אבער זאגטע עס טיסא אויסדריקליך, דאס אונזערע מאנארכיע אן דייטשלאנד איינען פערבינדעטען צור ערהאלטונג דעם פריעדענס האט!

פאם מיניסטער-פרעזידענטען. הערדן פאן טיסא, בעגאבען זיך דיא מיטגליעדער דער ליבעראלען פארטייא צו דעם רייכסטאגס-פרעזידענטען, הערדן פאן פעטשי, אים אויך דיעזעם איהרע גליקסווינשע דארצובריגגען. היער וואר דער ווארטפיהרער הערר עמעריך איוואנקא, דער אין זיינער אנשפראכע אויף איינען זעהר הייקלען פונקט דער איננערען פאליטיק אנשפיעלטע, נעמליך אויף דיא "פערבעססערונג" דער זאגענאננטען "הויז- אונד געשעפטס-ארדנונג", וועלכע בעקאננטליך דען צוועק האט, דעם רייכסטאגס-פרעזידענטען איינע גראסערע מאכט צו פערלייהען, דאמיט ער דאס פארלאמענט פאר דען שקאנדאלאזען אויפטריטטען מאנכער מיטגליעדער דער אייסערסט-לינקען בעוואהרען קאננע. הערר איוואנקא זאגטע היעריבער בעצינליך וויא פאלגט:

"געעהרטער הערר פרעזידענט! אונזערע געגנער ווערדען זאגען, דאס וויר פיינדע דער רעדע-פרייהייט זינד, וייל וויר דיא הויז- אונד געשעפטס-ארדנונג פערבעססערן וואללען. איינע זאלכע פערלייםדונג מיססען וויר יעדאך ענטשיעדען צוריקווייזען. וויר זינד פריינדע דער רעדע-פרייהייט; אלליין יעדע פרייהייט מוס וואהל דאך געוויססע שראנקען האבען, דא זיא זאנסט דיא פרייהייט אנדערער פערלעטצט! אויך דער רעדע-פרייהייט אים פארלאמענטע מיססען געוויססע שראנקען געזעטצט ווערדען, דא זאנסט איינע וועניגע צאנקזיכטיגע מענשען דורך איהרע בעליידיגונגען אונד שימפפעריען אללע אנדערען דעפוטירטען איינשיכטערן אונד צום שווייגען בריגגען ווירדען! דא זיא, הערר פרעזידענט, ביא יענער קאממיססיאן, וועלכע דיא פערבעססערונג דער הויז- אונד געשעפטס-ארדנונג פארבערייטען ווירד, דען פארזיטץ פיהרען ווערדען, זא זינד וויר איבערצייגט, דאס דיעזע קאממיססיאן נור זאלכע פערפיגונגען טרעפפען ווירד, דיא געאייגנעט זינד, דיא שקאנדאלאזען אויפטריטטע הינטאנצוהאלטען, אהנע אבער דען דעפוטירטען גלייכזאם איינען "מויל-קארב" אנצולעגען אונד דערען רעדע-פרייהייט גענצליך צו פערניכטען. וויר ווינשען איהנען אנלעסליך דעם נייען יאהרעס צור גליקליכען פאללענדונג דיעזער ארבייט רעכט פיעל זעגען אונד קראפט!" —

הערר פאן פעטשי אנטווארטעטע מיט בעשיידענהייט, אינדעם ער זאגטע:

"גלויבען זיא מיר, מיינע פריינדע, דאס איך פיר מיינע פערזאן קיינע גראסערע מאכט אנשטרעבע. איך וויל יא קיינען איינציגען דעפוטירטען בעהערשען. מיין שטרעבען געהט איינציג אונד אללייך דאהין, דיא עהרע דעם פארלאמענטס צו וואהרען, וועלכע דורך דען העפטיגען שטרייט צווישען דען פערשיעדענען פארטייען אפטערס זעהר עמפפינדליך פערלעטצט ווירד. וויר מיססען דאהער פערפיגונגען טרעפפען, דאמיט קיינע אויפטריטטע אים פארלאמענטע זיך וויעדערהאהלען. דיא אונזערע נאציאן נור צור שאנדע געררייכען קאננען. אין דיעזעם שטרעבען, מיינע פריינדע, וואללען זיא מיר דאך אונטערשטיטצען, דאמיט וויר דעסטא אונגעשטארטער פיר דאס וואהל דעם פאטערלאנדעס ארבייטען קאננען, וועלכעס יא דאך אללען פארטייען טהייער זיין!"

דיא גראטולאנטען ענטפערנטען זיך נון איינער לעבהאפטעם עליען-ריפען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(דיא פישער פאן טיסא-דאב אונד הערר בארי.) דאס געסטריגע אבענד-בלאטט דעם "פעסטער ללאיד" טהיילט פאלגענדעס מיט: "בעקאננטליך האבען דיא פישער אוים טיסא-דאב, נעמליך יוליאום מאטה אונד עמעריך ראין, וועלכע פאם אונטערזוכונגס-ריכטער בארי אין אנגעלעגענהייט דער טיסא-דאדאער לייכע פערהארט ווארדען, געגען דיעזען דיא קלאגע וועגען בעשימפפינגען אונד בעליידיגונגען ערהאבען. — שטאאטס-אנוואלט האוואש האטטע זיינערצייט דעם קאניגליכען געריכטס-האפע אין ניערדיהאזא איין געזוך דעם אבער-שטאאטסאנוואלטעס, הערדן פאן קאזמא, איבערריכט, דאס דאהין לויטעטע: דער געריכטס-האף מאגע פאר אללעם הערדן פאן בארי וועגען דער פאן איהם דען ערוועהנטען פישערן געגענאיבער פעראיבטען געזעטצווידריגקייטען, פערהארען. זאבאלד דיעס געשעהען איזט, מאגע מאן דאס ערגעבניס דעם אבער-שטאאטסאנוואלטע צור קעננטניס בריגגען, דאמיט דיעזער זאדאנן דען אנטראג שטעללע: אב געגען הערדן בארי איינע וייטערע-אונטערזוכונג איינצוליייטען זייא אדער ניכט. דאך דער ניערדיהאזער געריכטס-האף פערוואריף אהנע וייטערעס דאס געזוך דעם הערדן אבער שטאאטסאנוואלטעס, אינדעם עס פאלגענדען בעשייד אבגאב: "דיעזעם געזוכע קאנן קיינע פאלגע געגעבען ווערדען, וייל דאסזעלבע ניכט ארדנונגסגעמעס איזט. דיא פישער אלס פריוואט-לייטע העטטען זיך צור פיהרונג איהרער קלאגען איינען אדוואקאטען בעשטעללען מיססען. דאס האבען זיא ניכט געטהאן — אונד דער הערר אבערשטאאטסאנוואלט האט דאס רעכט ניכט, זאלכע פריוואט-קלעגער פאר דעם געריכטע צו פערטרעטען." — געגען דיעזען אבווייזליכען בעשייד ערגריפף שטאאטס-אנוואלט האוואש דיא אפפעללאציאן אן דיא קאניגליכע טאפעל, וועלכע פאלגענדען בעשייד גאב: "אים נאמען זיינער מאיעסטעט! דער בעשייד דעם קאניגליכען געריכטס-האפעס אין ניערדיהאזא, לויט דעססען הערר בארי גאר ניכט צור פעראנטווארטונג צו ציעהען זייא, וייל דיא פריוואט-קלעגער צור פיהרונג איהרער קלאגע קיינען אדוואקאטען בעשטעללט האטטען אונד דעם אבערשטאאטס-אנוואלט, הערדן פאן קאזמא, דאס רעכט ניכט צושטאנד, דיעזע פריוואט-קלעגער פאר געריכט צו פערטרעטען — ווירד היעמיט אבגעענדערט! עס ליעגט אים זיננע דעם געזעטצעס אויף דער האנד, דאסס דאס קלאגע-רעכט אין דיעזער אנגעלעגענהייט דעם הערדן אבבערשטאאטס-אנוואלטע ... צושטאנד; הערר בארי איזט אלזא וועגען זיינעס

פאליעטאן.

ריקקעהר דער יודען נאך ענגלאנד.

(1.טע פארטזעטצונג.)

דיא שאטטלענדער ערקלערטען זאגלייך דעם קאניגע דען קריעג, וועלכעס אבער דער קאניג ניכט געוואכסען וואר, וייל איהן דאס ענגלישע פאלק ניכט אונטערשטיטצען וואללטע. דער קאניג מוסטע דאהער נאכגעבען, אבער דיא שאטטלענדער קאננטען דיא שוועכע דעם קאניגס אונד בעטריעבען דיא קריענסריסטונגען נאך אין גראסערעם מאסע. דער קאניג בעריעף אין זיינער נאטה איין פיערטעס פארלאמענט איין, אבער אויך דיעזעס וואללטע דעם קאניג ניכטס בעוויללינען. אונד נון דראנגען דיא זיעגרייכען שאטטלענדער אין ענגלאנד אונד צוואנגען דען שוואכען קאניג, איין פינפטעס פארלאמענט איינצובערופען, וועלכעס צווישען דעם קאניגע אונד דען שאטטלענדערן איינען פערגלייך בעווערקשטעלליגען זאללטע.

אונטער דען רעפארמירטען אנגליקאנערן גאב עס דאמאלס 3 פארטייען: ערסטענס דיא פרעסביטעריאנער, צווייטענס דיא פוריטאנער אונד דריטטענס דיא אינדעפענדענטען.

אללע דיעזע דרייא פארטייען וואללטען דיא רעליגיאן פאן דעם קאטהאלישען גלויבען, פאן דען היגצוגעפינגטען לעהרען אונד געברייכען, רייניגען אונד צור אורקוועללע דער רעליגיאן, נעמליך צום אלטען טעסטאמענטע, צור ביבעל (תנ"ך) צוריקקעהרען. —

דיא "פרעסביטעריאנער" וואללטען קיין אבערהויפט, קיינען בישאף, אנערקעננען, זאנדערן זיך נור פאן דען "עלטעסטען" אין דער געמיינדע לייטען לאססען. זיא וואללטען דיא פאראדע-זאכען מיט דען קירכען אונד בישאפען ניכט דולדען, זאנדערן וויא דיא יודען איהרע רעליגיאזען איבונגען מיט גראסטער איינפאכהייט בעטרייבען.

דיא "פוריטאנער" (דאס הייסט: "דיא רייניגער") גינגען נאך וייטער אונד וואללטען דיא רעליגיאן אין איהרער אורשפריגגליכען ריינהייט, וויא זיא אונטער מאזעס וואר, הערשטעללען.

דיא "אינדעפענדענטען" (דאס הייסט: דיא אונאבהענגינען) גינגען נאך וייטער; זיא וואללטען ניכט נור אין דער רעליגיאן, זאנדערן אויך אין דער געזעללשאפט אונד אין דעם שטאאטע פאללקאממענע אונאבהענגיגקייט. זיא וואללטען פאן איינעם רעגענטען עבען זא וועניג וויסען, וויא פאן איינעם בישאף. זיא זאגטען: דער מענש איזט דאס עבענבילד גאטטעס, ער מוס זיך זעלבסט בעהערשען אונד דארף פאן ניעמאנדעם בעהערשט ווערדען.

בייא אלל דעם ענטוויקעלטען אללע דיעזע דרייא פארטייען איינען אויסערארדענטליכען פראממען אייפער. דיא יודען נאננטען זיא דאמאלס דיא "גוייישען חסידים".

דיא פוריטאנער וואהרען מענשען, דערען גייסט דורך דיא טעגליכען בעטראכטונגען איבעראירדישער דינגע איינען גאנץ בעזאנדערען כאראקטער אנגענאממען האטטען! זיא גלויבטען ניכט נור אן איינע אללגעמיינע גאטטליכע פארזעהונג, זאנדערן גלויבטען אויך, וויא דער פראממסטע יודע, דאס זיך ניכט איינמאל איין וואורם אהנע דען גאטטליכען וויללען פאן זיינער שטעללע ריהרע. דיעזען גאטט צו קעננען, איהם צו דיענען, אין איהם זיך צו פרייען — דאס וואר פיר זיא דער האכסטע צוועק איהרעס דאזיינס. דאהער פעראכטעטען זיא יעדען אירדישען אונטערשיעד צווישען מענשען אונד מענשען, דענן נאטט געגענאיבער איזט אללעס שטויב, אבער דער מענש דעם מענשען געגענאיבער מוס גלייך אונד זעלבסטשטענדיג זיין. אויף דיא רייכען אונד האכגעשטעללטען מענשען שויטען דיא פוריטאנער מיט נערינגשעטצונג אונד פעראכטונג ניעדער, זיא אכטעטען זיך אלס רייך אונד פארנעהם דורך גאטטעס עבענבילד. זיא זאגטען: יעדער מענש איזט זעלבער איין דורך גאטט געווייהטער פריעסטער. — אין זיינעם נעבעטע וואר דער פוריטאנער פאללער צערקנירשונג אונד רעמוטה, אבער דעם שטאלצען מענשען געגענאיבער וואר ער שטאלץ, האכשנעקיג אונד אונבייגזאם. דער פוריטאנער וואריף זיך אין דען שטויב פאר זיינעם שאפפער, אבער ער זעטצטע דען פוס אויף דען נאקען פאן קאניגען. — אין זיינער צוריקגעצאגענען אנדאכט בעטעטע ער מיט זייפצען אונד טהרענען, בייטעלטע זיך אונד שלוג זיך דען קאפף אן דיא וואנד, זא דאס מאן איהן פיר וואהנזיניג האלטען קאננטע; אבער אים פארלאמענטע וואר ער דער בעסטע אונד קלינסטע ראטהגעבער אונד אויף דעם שלאכטפעלדע וואר ער דער בעסטע קריעגער.

דיא "אינדעפענדענטען" האבען אוים דען קירכען אללע פאראדע-זאכען, בילדער אונד ארגעלן הינויסגעווארפען, זאגאר געמאלטע פענסטער דורפטע איינע קירכע ניכט האבען. וואו זאלכע, אדער אוים שטיין געהויענע בילדער זיך פארפאנדען, ווארדען זיא צערטריממערט. דיא קאטהאליקען ווארדען פאן דען "אינדעפענדענטען" אויף דאס העפטיגסטע פערפאלגט. בייא אלל דעם פאדערטען דיא "אינדעפענדענטען" פיר יעדע קאנפעססיאן פאללשטענדיגע אויטאנאמיע אונד רעליגיאנס-פרייהייט. איהר גרונדזאטץ לויטעטע, דאס ניעמאנד געצוואונגען ווערדע, זיין געוויססען